

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 476
van **JOHAN DANEN**
datum: 11 maart 2020

aan **ZUHAL DEMIR**

VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

Uitzonderingen op pesticideverbod - Aanvragen Infrabel

Infrabel is een naamloze vennootschap met het statuut van een autonoom overheidsbedrijf. Dit betekent dat alle taken die dit bedrijf uitvoert van openbare dienst zijn.

Sinds 1 januari 2015 geldt voor alle openbare diensten een verbod op het gebruik van pesticiden. Onder specifieke voorwaarden en na het doorlopen van een procedure, kan het gebruik ervan nog toegestaan worden. Om af te wijken van het verbod op het gebruik van pesticiden, is in twee types afwijkingen voorzien. Een eerste type afwijking is er voor de bestrijding van plagen die een gevaar kunnen inhouden voor de mens, het milieu, de volksgezondheid, de biodiversiteit of het vee. Ook voor situaties die een ernstige bedreiging (kunnen) vormen voor de veiligheid van de mens, kan deze afwijking worden aangevraagd. In een ander type van afwijking is voorzien wanneer een pesticidevrij beheer onevenredig hoge kosten met zich brengt. Dit type van afwijkingsmogelijkheid loopt af na 2020.

Infrabel kreeg in 2015 van de toenmalige Vlaamse milieuminister een nieuwe toelating voor het gebruik van pesticiden. De minister benadrukte toen dat deze afwijking voor het laatst werd toegestaan. De toelating gold toen voor zowel het onkruidvrij houden van de sporen als voor het bestrijden van onkruid op terreinen waar technische installaties staan.

Infrabel doet nu opnieuw een beroep op de minister bevoegd voor het milieu om een afwijking te krijgen voor het gebruik van pesticiden. Ditmaal vraagt Infrabel deze uitzondering enkel aan voor de bestrijding van onkruid tussen de sporen en de naastgelegen bermen. Infrabel vraagt deze nieuwe afwijking omwille van het veiligheidsrisico.

1. Hoeveel afwijkingen van het verbod op het gebruik van pesticiden waren er in 2019? Graag een overzicht per afwijkingstype (type 1 of 2) en de specifieke reden waarom deze afwijking werd toegestaan.
2. Uit de jaarrapporteringen van de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) over het gebruik van pesticiden, bleek dat het pesticidegebruik bij Infrabel sterk afnam tijdens de afgelopen jaren. In 2015 rapporteerde Infrabel nog het verbruik van 2644 kg werkzame stof voor de sproeitrein en 4397 kilogram voor de aannemers van Infrabel. In 2017 was dit nog respectievelijk 1406 kg voor de sproeitrein en 1764 kg voor de Infrabelaannemers.

Kan de minister het pesticideverbruik bij Infrabel - opgesplitst in verbruik door de sproeitrein en de (onder)aannemers van Infrabel - voor de laatste jaren geven?

3. Bij het toestaan van een afwijking op het verbod in 2015 ging Infrabel ermee akkoord om geen pesticiden te gebruiken in kwetsbare (natuur)gebieden. Op die manier kon het effect van een pesticidevrij beheer van de sporen en bermen nagegaan worden.

Welke conclusies konden uit deze ervaringen worden getrokken?

4. De woordvoerder van Infrabel laat weten dat enkel in België een verbod op het gebruik van pesticiden op de sporen van kracht is.

- a) Klopt deze bewering?
- b) Hoe gebeurt de bestrijding van onkruid op de sporen in Nederland, Frankrijk en Duitsland?
- c) Wat zijn de best beschikbare technieken voor de bestrijding van onkruid op de sporen?
- d) Wie evalueert de voorstellen en argumentaties van Infrabel om een nieuwe uitzondering te kunnen krijgen?
- e) De vorige milieuminister had in 2015 aangegeven dat de uitzondering op het pesticideverbod voor het laatst werd gegeven aan Infrabel.

Zal de minister deze belofte van de voormalige minister nakomen?

ANTWOORD

op vraag nr. 476 van 11 maart 2020

van **JOHAN DANEN**

1. Hieronder wordt een bespreking gegeven van de afwijkingen van het verbod voor het werkingsjaar 2019. Een afwijking betekent niet sowieso dat er ook pesticiden gebruikt worden.

Voor **Type 1 afwijkingen** zijn er drie procedures.

Procedure 1 – generieke afwijking

Generieke afwijkingen moeten niet aangevraagd worden. Hierover zijn er dus nog geen cijfers. Die worden gerapporteerd aan de VMM voor 1 april 2020. De situaties/specifieke soorten waarin/waarvoor gebruik gemaakt kon worden van een generieke afwijking in 2019 waren: bruine rat; nesten van kolonievormende wespen; Japanse duizendknoop en andere uitheemse duizendknopen; eikenprocessierups; zwarte rat; en ontsmetting van materiaal ter preventie van Chytridiomycose.

Procedure 2 – acuut gevaar

Hiervoor werd één aanvraag ingediend, voor de bestrijding van de tijgermug, een invasieve exoot.

Procedure 3 – probleemsoort of veiligheidsprobleem

Voor het werkjaar 2019 werden zeven dossiers ingediend. Na evaluatie werden vier van de zeven aanvragen goedgekeurd:

- Bestrijding van de Japanse duizendknoop (invasieve exoot): om te voorkomen dat de signalisatie en de zichtbaarheid ervan in het gedrang komen en dat overgroeide wegranden een veiligheidsprobleem zou vormen.
- Bestrijding van de reuzeberenklauw (invasieve exoot): omdat de aard van het terrein manueel bestrijden onmogelijk maakt (luchthaven).
- Beheer van ballastbedding en veiligheidspad (Infrabel en NMBS): gevaar voor de stabiliteit van de ballastbedding, de noodzaak voor het vrijhouden van het veiligheidspad, zichtbaar houden van de signalisatie voor het treinverkeer. Alternatieve en niet-chemische bestrijding zijn, gelet op de omvang en het continu gebruik van de sporen, geen valabele opties.

Voor **Type 2 afwijkingen** (onevenredig hoge kost voor het alternatief beheer) zijn er twee procedures.

Procedure 4 - omvormingsprogramma

Voor de periode 2018-2020 zijn nog 48 afwijkingsbesluiten lopend van steden en gemeenten, 5 van andere openbare besturen. De reden is dat er investeringen moeten gebeuren om de terreinen erna op een kostenefficiënte manier te onderhouden.

Procedure 5 - probleemterreinen

Deze afwijkingen van het verbod hebben zowel betrekking op aanvragen door openbare besturen als door private eigenaars (bijvoorbeeld golfterreinen voor de zone binnen 6 meter van oppervlaktewater).

In 2019 werden in totaal 36 aanvragen goedgekeurd. Die aanvragen zijn als volgt te categoriseren:

- Bestrijding van onkruiden op ballastbeddingen voor tramverkeer: 3 (Kusttram, Gent, Antwerpen).
- Bestrijding van buxusmot van een historisch en botanisch waardevol terrein: 1.
- Grindstrook onder omheining (gevangenis): bestrijding van onkruiden: 1
- Sport
 - o natuurgras: bestrijding van *onkruiden*, schimmels, engerlingen en emelten: 31 aanvragen;
 - o kunstgras: bestrijding van *onkruiden* en mossen: 3 aanvragen;
 - o gravel (tennis): bestrijding van algen, mossen en *onkruiden* langsheen één meter van de obstakels van de omheining: 1 aanvraag.

Voor sport was het mogelijk om een afwijking voor drie jaar aan te vragen onder specifieke voorwaarden: op basis van het [toetsingskader sport](#) en als voorwaarde dat niet alle terreinen jaarlijks behandeld worden.

Goedgekeurde afwijkingen 2017-2018-2019: 63

Goedgekeurde afwijkingen 2018-2019-2020: 17

2. De laatste cijfers zijn opgenomen in het [rapport Duurzaam gebruik pesticiden](#) – 2018. Ik zocht ze voor u op voor 2018: 1.608 kilogram werkzame stof voor de sproeitrein en 3.224 kilogram via de aannemers. De cijfers van 2019 worden ontsloten in het rapport Duurzaam gebruik pesticiden – 2019.
3. De spoorwegbermen worden al heel lang pesticidevrij beheerd.

Voor de ballastbedding en het veiligheidspad is er een beperking op het gebruik van pesticiden in het waterwingebied Abdij Cadol en in het VEN-gebied Voeren.

In beide gevallen is er een verbod op het gebruik van pesticiden op de veiligheidspiste.

Voor de ballastbedding is er voor Abdij Cadol sinds 2019 een verbod. In het knelpuntgebied van Voeren wordt op de ballastbedding één keer per jaar een bladherbicide toegepast.

De conclusie is dat in de ballastbedding geen alternatieve technieken mogelijk zijn behalve het manueel bestrijden. Dit is enkel op kleine schaal uit te voeren gezien de hoge kostprijs, de veiligheidseisen en de continuïteit van het treinverkeer.

Als de veiligheidspiste niet meer behandeld wordt, is er ingroei van plantengroei en komt er een bedekking van planten op veiligheidspiste. Volgens de veiligheidsvoorschriften van Infrabel is dit niet toegelaten. In Abdij Cadol zijn er als proefproject rubberen tegels aangelegd om de plantengroei te voorkomen.

Waar wel geen pesticiden meer gebruikt worden in de kwetsbare gebieden sinds 2015 is voor het regulier onderhoud van andere locaties dan de spoorbedding en veiligheidspiste.

4. a) Voor de andere landen is het inderdaad zo dat nog gesproeid mag worden op de spoorbedding en de veiligheidspiste. Ook in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is

er nog een globale afwijking toepasbaar voor Infrabel tot eind 2022. Die globale afwijking geldt niet voor het gebruik van glyfosaat, daar geldt een verbod vanaf 20 juni 2019. De toelating om dit product te mogen gebruiken wordt gegeven door de minister. In Vlaanderen geldt er een verbod maar bestaat de mogelijkheid om in specifieke omstandigheden af te wijken van dit verbod.

- b) De antwoorden zijn behandeld tijdens de commissievergadering, vragen om [uitleg 371 en 423 in de Commissie van woensdag 4 december 2019](#).
- c) De antwoorden zijn behandeld tijdens de commissievergadering, vragen om [uitleg 371 en 423 in de Commissie van woensdag 4 december 2019](#).
- d) De VMM evalueert de aanvragen. Ook die van Infrabel. Infrabel heeft voor het werkingsjaar 2020 nog een lopend afwijkingsbesluit. Eén van de voorwaarden opgenomen in het besluit is een jaarlijks overleg in januari. Dit overleg vond plaats op 31 januari 2020.
- e) De VMM is bevoegd via het besluit duurzaam gebruik pesticiden (artikel 5 en artikel 6 van het Besluit van de Vlaamse Regering houdende nadere regels inzake duurzaam gebruik van pesticiden in het Vlaamse Gewest voor niet-land- en tuinbouwactiviteiten en de opmaak van het Vlaams Actieplan Duurzaam Pesticidengebruik – 15 maart 2013) om de afwijkingsaanvragen te evalueren en al dan niet goed te keuren, of goed te keuren met voorwaarden. De VMM volgt dit dossier al vanaf 2014 nauwgezet op, heeft elk jaar een overlegmoment waarbij Infrabel een stand van zaken geeft, waar de verbruikscijfers van het vorige jaar geanalyseerd worden, gevraagd wordt naar alternatieven, evoluties, innovatie enz. De VMM stuurt Infrabel dan ook aan om het gebruik te verminderen.